

UNHCR
The UN Refugee Agency

ДА ПРЕПОДАВАМЕ ЗА БЕЖАНЦИТЕ

**Комплект помагала за учители
Ръководство за овладяване на език**

Повече материали ще намерите на: unhcr.org/bg/учебни-материали

© 2019 ВКБООН

ПРЕДИ ДА ЗАПОЧНЕТЕ

Учителите, които преподават на ученици с различен майчин език, имат нужда да знаят как по-добре да се справят с техните езикови и академични нужди. Този документ представлява преглед на добри практики, които учителите могат да използват за подкрепа на своите ученици с различен майчин език.

**Деца на възраст
6-11 години**

Начално ниво на владеене на езика

Очаквания

Учениците усвояват бързо социалния език, благодарение на взаимодействието с връстниците си. Някои деца постигат добро владеене на социалния език в рамките на 6 месеца, но въпреки това период на мълчание от 3 до 6 месеца се счита за нормален (Британски съвет). Освен това известно време уменията на децата да разбират новия език ще са по-добри от уменията им да говорят.

Независимо че много деца ще усвоят бързо социалния език чрез игри и взаимодействие с връстниците си (напр. игри на двора, разговори по време на обяда), постигането на академично ниво на владеене ще отнеме повече време. За да се усвои по-бързо академичният език, в часовете трябва да се набляга изключително много на думите и граматиката. (Куминс, 1999)

Учениците по език трябва да чуят една нова дума поне 40 пъти, преди да могат да я използват в речта си в правилен контекст и с граматическа точност. Не се изненадвайте, ако ученикът се затруднява с дума, която се среща често в определени уроци.

Когато учениците усвоят достатъчно добре основната лексика, за да разбират част от процесите, които протичат в класната стая, мозъците им по естествен начин ще започнат да дават приоритет на структурата и така категорията на думата (съществително име, глагол, причастие) ще бъде по-важна за мозъка, отколкото избора на „правилна“ дума. Изучаването на структурата остава невидимо, но то отнема много повече енергия на мозъка от изучаването на частите, които съставляват тази структура.

Възможно е да забележите, че един ден учениците се справят добре или успяват, а на другия се връщат рязко назад. Това е нормално. Ако ученик обърка нещо, което сте смятали, че е усвоил, има вероятност мозъкът да се нуждае от нещо друго, за да затвърди това ново знание, или пък да се е прехвърлил към нещо ново.

Грамотността (т.е. как звуците се отнасят към буквите) ще се прехвърли от майчиния език на детето към новия език (Дюргуноглу, 2002). Децата, които са имали повече възможности да се оgramотят на родния си език, по-лесно прехвърлят тези умения към новия език.

Как да бъдат посрещнати нуждите на учениците

Посъветвайте родителите колкото е възможно повече да говорят и да четат на децата си на родния им език. Проверете в училищната библиотека дали има книги на техния майчин език и дали е възможно да ги отнесете в класната стая или да ги препоръчате на родителите. Ако не, попитайте библиотекарката на училището дали е възможно да се закупят. Може да проверите за тези книги и в близката обществена библиотека. Научете се да произнасяте имената на учениците, както го правят в семейството им. По този начин децата ще осъзнаят, че цените техния език и култура.

Вместо да питате „Разбираш ли?“, задавайте концептуални въпроси, които ще позволят на учениците да демонстрират дали разбират насоките или думите от лексиката (Британски съвет).

„Първо ще прочетеш или първо ще отговориш на въпросите?“

„Посочи ми някой, който е облечен в червено?“

„Можеш ли да ми посочиш три различни животни, които спят зимен сън?“

Давайте конструктивна обратна връзка, когато усещате, че възпитаникът ви знае как да използва формата, но е допуснал грешка, така че да му дадете възможност да се коригира сам, да се почувства удовлетворен и да изгради невронните връзки за правилна употреба. Ако детето не може да се коригира само, вероятно един преговорен урок и целенасочена практика ще му помогнат.

Давайте на учениците възможност да демонстрират своите лингвистични и културни знания в класната стая. Например, ако смятате, че учениците няма да възразят, предложете на всеки ученик възможност да научи останалите от класа да казват или пеят нещо на неговия роден език, отпечатайте текста на различни езици и помолете децата децата да научат няколко букви заедно.

Подгответе визуално изображение за всяка нова дума, за да стимулирате паметта на децата:

Визуализирайте граматическите рамки за построяване на изречения в устна и писмена реч и осигурете достъп до следващото ниво на владеење на езика. Пример:

Тази история е за _____.

Първо, _____.

След това, _____.

Накрая, _____.

Юноши на възраст 12-18 години

Очаквания

Начално ниво на владееене на езика

Учениците може да се срамуват, защото не искат да допускат езикови грешки пред връстниците си. Забавната и спокойна атмосфера в класната стая ще им помогне да не се тревожат.

Рецептивните умения (слушане и четене) почти винаги се развиват по-бързо от продуктивните умения (говорене и писане).

Учениците по език трябва да чуят една нова дума поне 40 пъти, преди да могат да я използват в речта си в правилен контекст и с граматическа точност. Не се изненадвайте, ако ученикът се затруднява с дума, която се среща често в определени уроци.

Когато учениците усвоят достатъчно добре основната лексика, за да разбират част от процесите, които протичат в класната стая, мозъците им по естествен начин ще започнат да дават приоритет на структурата и така категорията на думата (съществително име, глагол, причастие) ще бъде по-важна за мозъка, отколкото избора на „правилна“ дума. Изучаването на структурата остава невидимо, но то отнема много повече енергия на мозъка от изучаването на частите, които съставляват тази структура.

Възможно е да забележите, че един ден учениците се справят добре или успяват, а на другия се връщат рязко назад. Това е нормално. Ако ученик обърка нещо, което сте смятали, че е усвоил, има вероятност мозъкът да се нуждае от нещо друго, за да затвърди това ново знание, или пък да се е прехвърлил към нещо ново.

Средно ниво на владееене на езика

Учениците могат да усвояват академично съдържание (математика, науки) и нов език едновременно.

Възможно е да забележите, че един ден учениците се справят добре или успяват, а на другия се връщат рязко назад. Това е нормално. Ако ученик обърка нещо, което сте смятали, че е усвоил, има вероятност мозъкът да се нуждае от нещо друго, за да затвърди това ново знание, или пък да се е прехвърлил към нещо ново.

Академичното ниво на владееене може да отнеме 5 или повече години. Някои ученици обаче могат да напреднат до по-високо образователно ниво, без да са постигнали това академично ниво.

Юноши на възраст 12-18 години

Как да бъдат посрещнати нуждите на учениците

Начално ниво на владеење на езика

Опитайте се да построите уроците така, че учениците да имат възможност да използват и четирите езикови направления, за да насърчите качествено усвояване на езика.

Ето някои примери:

Слушане: Помолете учениците да работят по групи, в които учениците по език комуникират с деца, на които този език е майчин. Определете подходяща роля за всеки член на екипа, включително отговорник по ресурсите (за търсене на информация в речник или в интернет), отговорник за времето и отговорник за новите думи.

Четене: Препрочитайте познати текстове, определете другарчета по четене, преподавайте фонетика и лексика на определени деца, докато другите четат самостоятелно.

Писане: Предложете примерна структура на изреченията, за да помогнете на учениците да пишат текст по картина, изобразена на дъската.

Говорене: Помолете учениците да играят „Обърни се и говори“ по двойки, като говорят по конкретни теми. Оставете ги първо да се поупражняват по двойки, а след това да споделят отговорите си пред целия клас.

Всеки ден въвеждайте по 3-5 думи, придружени с визуализация. Закачете думите и съответната визуализация на „стената с думи“ в класната стая, за да я виждат учениците. Използването на визуализация стимулира паметта, а когато новите думи са закачени на стената, има по-голяма вероятност децата да ги използват.

Помолете учениците да ви повторят указанията, за да проверите дали са ги разбрали. Задавайте въпроси за проверка на разбирането вместо просто да питате „Разбирате ли?“ (Британски съвет).

Средно ниво на владеење на езика

Опитайте се да построите уроците така, че учениците да имат възможност да използват и четирите езикови направления, за да насърчите качествено усвояване на езика. Ето някои примери:

Слушане: Чуйте запис (песен, новинарски текст от радиото) и направете упражнение за попълване на пропуснатите думи.

Четене: Към всеки текст за четене добавяйте списък с думите и значението им.

Писане: Съставете текстово съобщение с материала, усвоен по време на часа.

Говорене: Помолете учениците да работят по групи, в които учениците по език комуникират с деца, на които този език е майчин. Дайте по-предизвикателни роли на членовете на групата, например писател, репортер или отговорник за обобщаването.

Продължете всеки ден да въвеждате по 3-5 думи, придружени с визуализация.

Предложете примерна структура на изреченията за писане и говорене, които стимулират критично мислене.

Пример:

Тази история е за _____.

Не съм съгласна с _____, защото _____.

Фактите, които намирам, са _____.

Адаптирайте академичното съдържание според възрастта, за да сте сигурни, че всички ученици разбират значението на думите. Например, съкратете задачите и добавете списъци с думи, които ще помогнат на учениците да се справят.

Примери:

„Първо ще прочетеш или първо ще отговориш на въпросите?“

„Можеш ли да посочиш държава в Азия на картата?“

„Можеш ли да кажеш какво е времето, ако има тайфун?“

Предложете на учениците възможност да представят собствения си език, определени традиции, културни особености и др.

Когато е възможно, позволете на учениците да използват технологии, за да подредят мисълта си и да я изразят (вижте ресурсите по-долу).

Комуникация с родителите (незабавен превод):

<https://talkingpts.org>

Практически игри с думи:

<https://duolingo.com>

Кarti с думи: <https://studyblue.com>

Графична обработка:

<http://popplet.com>

Литература

Британски съвет: Проверка на разбирането (без дата)

<https://www.teachingenglish.org.uk/article/checking-understanding>

Британски съвет: Тих период (без дата)

<https://www.teachingenglish.org.uk/article/silent-period>

Куминс, Дж. (1999). Социален език и академичен език: емпиричен и теоретичен статут на разграничението. Грамотност и езиково обучение.

<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED438551.pdf>

Дюргуноглу, А. Й. (2002). Междуетиково прехвърляне в развитието на грамотност и последици за учениците по език. Годишник на дислексията, 52, 189-2014.